

Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal'ın, 3 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesi ile değiştirilen 14 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/407)

T. B. M. MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlişik kanun teklifi ilgili komisyonlara havalesi ile müzakeresi için gereken muamelenin yapılmasına emirlerinizi rica ederim.

16 . 11 . 1970

Rize Milletvekili
Erol Akçal

GEREKÇE

Gerek Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve emsali program ve milletlerarası teşekküllerden sağlanan çok taraflı teknik yardım kaynaklarından, gerekse Federal Almanya, Birleşik Krallık, Fransa, İtalya gibi Batı camiasına mensup dost devletlerden temin edilen ikili yardımlardan yararlanarak meslekî veya akademik staj ve kurslara ya da sair eğitim ve öğrenim imkânlarına bursiyer olarak iştirak etmek maksadiyle yurt dışına giden Devlet memurlarımızın, dışarıda kaldıkları süre zarfında, memleketimizde bağlı buldukları bakanlıklar veya diğer resmî kuruluşlardan aylıklarını almaya devam etmeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile söz konusu kanunu tâdil eden 1327 sayılı Kanunun kabulüne kadar, yerleşmiş bir tatbikat olup, Türkiye'nin konu ile ilgili milletlerarası taahhütlerine de uygun düşmekte idi.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununu tâdil eden 31 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesi, burslu olarak memleket haricine çıkan Devlet memurlarının aylıklarının yurt dışında buldukları sürece ödenmesi imkânını ortadan kaldırarak bu tatbikata nihayet vermekte ve bu durum bir yandan teknik yardımlardan, aşağıda izah olunduğu üzere, gereği ve hile yararlanma imkânlarımızı celbederken, diğer yandan da milletlerarası taahhütlerimize aykırı düşmekte ve Türkiye'yi bu alandaki vecibelerini tek yanlı olarak değiştirmiş bir Devlet vaziyetine sokmaktadır.

1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesinin, Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası teknik yardım anlaşmalarının aksine, burslu olarak gönderilen Devlet memurlarının dışarıda buldukları sürece Türkiye'deki aylıklarının ödenmeyeceğini sarahaten öngörmesinin önemli sakıncalar doğuracağı ve kalkınma hamlemizin temel yönlerinden birini teşkil eden insangücü eğitimini, memleketimize yapılan teknik yardımın büyük bir kısmını meydana getiren bursların asgari miktarda kullanılmalarna sebebiyet vererek, sekteye uğratacağı şüphesizdir. Yukarıda temas edilen sakıncalardan bazıları şöylece özetlenebilir:

1. Şimdiye dek milletlerarası teşekküllerin ve yabancı ülkelerin teknik yardım programları çerçevesinde yurt dışına çıkan Devlet memurlarının sayısı, Türkiye'deki aylıklarının kendilerine ödenmesine rağmen, hariceteki maddi imkânların yetersizliği sebebiyle ihtiyaç duyulan seviyenin oldukça altında kalmaya zaten devam etmekte idi, 1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesi ile Devlet

Memurları Kanununda yapılan değişiklik ertesinde, halihazırdaki düşük seviyenin dahi tutturulamayacağı kesinlikle belli olmuştur.

2. Yabancı memleketlere burslu olarak giden Devlet memurları bakmakla mükellef buldukları kişileri de beraberlerinde götürmek gibi bir imkâna sahip bulunmamaktadırlar. Dolayısıyla bursiyer Devlet memurlarının Türkiye'de bıraktıkları aile fertlerinin, ancak bu memurların maaşları ile, geçimlerini temin etmeleri mevzu bahisdir. Bundan böyle, bursiyer memurların Türkiye'deki aylıklarının ödenmemesi gibi bir anlayış tatbikata hâkim kılındığından, sözü geçen kişiler ailelerinin geçimini temin endişesi ile kendilerine tahsis olunan bursları kullanmaktan sarfınazar etme yoluna sapsakta ve yetkili makamlar, seminer ve kurslara bursiyer memur adayı bulmakta, bütün gayretlerine rağmen, çaresiz kalmaktadırlar.

3. Yabancı ülkeler ve milletlerarası teşekküllerle imzalanan teknik yardım anlaşmalarının bazılarında, ezcümle Fransa ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile imzalanan teknik yardım anlaşmalarında, burslu olarak yurt haricine yollanılacak Devlet memurlarının Türkiye'deki maaşlarının ödenmeye devam olunacağı hükümetimizce taahhüt edilmiştir. Meselâ, Fransız teknik yardımını düzenleyen 29 Ekim 1968 Anlaşmasının 3 ncu maddesinin 2 nci fıkrasında : «Taraflar, özellikle stajlarının süresince, bir kamu kuruluşuna veya bu kuruluşların iştirak ettiği diğer kuruluşlara bağlı bulunan burslu kimselerin almakta oldukları ücretlerin ödenmesine devam ederler.» tarzında bir hüküm yer almaktadır. Aynı hükme muvazi maddeler Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile ihzar olunan tertiplerin de hepsinde yer almaktadırlar. Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesinde 1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesi ile yapılan tadilin olumsuz neticeleri yabancı mahfiller nezdinde de yankılanmış ve bu arada Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının Ankara'daki temsilcisi 17 Ağustos 1970 tarihinde, Dışişleri Bakanlığına resmen müracaat ederek mevcut Anlaşma maddesinin söz konusu Kanun hükmü ışığında sahip kılınacağı statüyü sormuştur. Temsilci, yeni mevzuatın aynen muhafazası halinde, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının icrasının büyük ölçüde etkileneceğini özellikle işaret etmiştir. Yine aynı mahiyette bir teşebbüs Federal Almanya Büyükelçiliğince yapılmış ve 12 Kasım 1970 te Dışişleri Bakanlığında akdedilen toplantıda anılan büyükelçilik yetkilileri Devlet Memurları Kanununda Türk kamu personelinin yurt dışında burslu olarak buldukları sürece aylıklarının ödenmeyeceğinin derpiş edilmesinin Federal Alman teknik yardımının istikbalini tehlikeye soktuğunu ifade etmişlerdir. Binnetice 35 nci maddenin şumül yönünden düzeltilmesini sağlayacak bir teşrii tedbir alınmadığı takdirde, Türkiye'nin milletlerarası taahhütleri ile gelişik bir durum ortaya çıkacaktır. Memleketimizce öteden beri savunulagelen anlaşmaların tek taraflı tasarruflarla değiştirilemeyecekleri yolundaki Devletler Hukuku prensibi de, Anayasamızın 65 nci maddesi uyarınca kanun hükmünde bulunan bir metin Türkiye'nin tek başına çıkarttığı aynı konuda bir diğer kanunla ortadan kaldırılma durumunda bulunduğundan, bizzat tarafımızdan zedelenmiş olacaktır. İşin hukuk alanına taallük eden bir diğer pürüzü de teknik yardım anlaşmalarındaki aylıkların ödenmesine ilişkin, hükümlere istinaden istihkak dâvaları ikame olunduğunda kendisini belli edecektir. Zira, Devletler Hukukunda Türkiye'nin de her zaman titizlikle riayet ettiği bir diğer prensip milletlerarası anlaşmalarla yüklenilen vecibelerin yerine getirilmemesine millî mevzuatın mazeret gösterilemeyeceği hususudur.

Teknik yardım, memleketimizin de aralarında bulunduğu gelişmekte olan ülkeler topluluğunun teknik bilgi ihtiyacının, kalkınmış ülkelerden sağlanmasında ana kaynaklardan biridir. Bu kaynaktan âzami istifadeyi teminen ve kaynağın genişletilmesine çalışırken, 35 nci maddenin halihazır şekli ile muhafazası, kamu kuruluşlarımızda çalışan elemanların eğitim gayesi ile dış memleketlere gönderilmelerini belki de münhasıran Devlet bütçesi ödeneklerinin dar olanaklarına inhisar ettirecektir. Bunun yanı sıra bu nevi teknik yardımların genişletilmesine yönelmiş ve yakın zamanda sonuçlandırılmaları ümit edilen dış temaslarımızın gözden geçirilmesi zorunluluğunun da doğacağını ayrıca izaha lüzum yoktur.

Devlet Memurları Kanununda 1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesi ile yapılan değişiklik ilk bakışta tasarrufu teşvik eder bir düzenleme gibigörünmekte ise de, mesele derinlemesine incelen-

diğinde, durumun tam aksine olduğu anlaşılacaktır. Zira bu takdirde milletlerarası teknik yardım kaynakları değerlendirilemeyeceğinden yurt dışına gönderilecek kamu personelinin gidiş ve dönüş yol masrafları, yevmiyeleri ve kabul edilecekleri eğitim müessesesine ödyecekleri kayıt ve öğrenim harçları Türkiye bütçesi açısından üstlenilmesi zor bir münzam külfet teşkil edecektir.

Yukarıda mâruz hususlara ilâveten, Devlet Memurları Kanununun bahsekonu maddesinin ortaya çıkardığı fiilî durum, 16430 sayılı fasıldan karşılanan Asya - Afrika ülkelerine teknik yardım fonu ve Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı bünyesindeki mükellefiyetlerimiz muvacehesinde Türkiye'yi muhtemelen sadece teknik yardım veren bir memleket haline de dönüştürebilecektir. Buysa milletlerarası platformlarda kalkınma kredileri ve benzeri ekonomik destek taleplerimizin tartışılmasında pazarlık gücümüzü önemli ölçüde etkileyecek ve ekonomik politikamızın yürütülmesinde müşküller yaratacaktır.

Yukarıda izah edilen sebep ve mülâhazalarla teknik yardım alma ve değerlendirme imkânlarımızın korunması ve milletlerarası taahhütlerimizle mevzuatımız arasında ahenk sağlanması için 1327 sayılı Kanununun 35 nci maddesi ile değiştirilen Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesine ekteki kanun teklifinde yer alan fıkranın eklenmesi faydalı ve zaruri mütalâa edilmiştir.

Bütçe Plân Komisyonu raporu.

Millet Meclisi

Bütçe Plân Komisyonu

Esas No. : 2/407

Karar No. : 73

19 . 1 . 1971

Millet Meclisi Başkanlığına.

Tetkiki hususu Komisyonumuza havale buyurulan, «Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal'ın, 31 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanununun 35 nci maddesi ile değiştirilen, 14 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi», Dışişleri ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin katıldıkları oturumda görüldü;

Gerek Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Avrupa Ekonomik Topluluğu ile emsali program ve milletlerarası teşekküllerden sağlanan çok taraflı teknik yardım kaynaklarından ve gerekse Batı camiasına mensup dost devletlerden temin olunan ikili yardımlardan yararlanarak meslekî veya akademik staj, kurs ve sair eğitim ve öğrenimlerini bursiyer olarak yurt dışında yapma imkânı sağlanan Devlet Memurlarına, yurt dışında kaldıkları süre zarfında bağlı oldukları Bakanlık veya resmî kuruluşarca aylıklarının ödenmesine devam edilmekte idi.

Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununu tadil eden 1327 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle işbu Kanunun 35 nci maddesi ile değiştirilen 657 sayılı Kanunun 79 ncu maddesi hükmü uyarınca yukarıda bahis konusu tabikât kaldırılmış, dolayısıyla milletlerarası taahhütlerimize ters düşen bir davranış içerisinde ve Türkiye'yi bu alandaki vecibelerini tek taraflı olarak değiştirmiş olmak durumuna sokmuş, ayrıca, milletlerarası teşekküllerin ve ülkenin teknik yardım programları çerçevesinde yurt dışına çıkan Devlet memurlarının dışarıdaki yetersiz maddi imkânlar nedeniyle temin edilemeyen seviyesi bu Kanunun uygulanması ile büyük ölçüde düşeceği elbetteki, lehimize bir durum olmayacaktır kaldı ki; yabancı ülkelere burslu olarak giden memurlar bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerini beraber götürme imkânına sahip olmadıklarından, yurttan bıraktıkları bu kimseler bursiyerin aylığı ile geçimlerini sürdürmekte idiler, 657 sayılı Kanunun mezkûr maddesi ile bu imkânlardan mahrum kalan bursiyerler kendilerine tahsis olunan burslardan sarfınazar etmekte dolayısıyla yetkili makamların, seminer ve kurslara bursiyer memur adayı bulmakta büyük

güçlülükle karşılaştıkları bir vakıdır. Bu uygulama sonucu, teknik yardım anlaşmalarının bazılarından, ezcümle Fransız Teknik Yardımını düzenleyen 29 Ekim 1968 tarihli Anlaşmanın 3 nci maddesinin 2 nci fıkrasında olduğu gibi, yurt dışına gönderilecek memurları, Türkiye'deki maaşlarının ödenmesine devam olunur şeklindeki taahhütlerimizi de yine tek taraflı olarak ihlâl etmiş bulunuyoruz.

Yukarıda özet olarak arz edilen ve teknik yardım alma ve değerlendirme imkânlarımızı kısıtlayıcı mahiyet iktisabeden hususları bertaraf edecek olan kanun teklifi üzerinde vâki görüşmeleri mütaakıp, maddelerinin görüşülmesine geçilerek,

Kanun teklifinin başlığı ile 1 nci maddesindeki çelişik durum giderilerek ve 1 nci madde, maddede (.... Kanununun 79 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.) şeklindeki ibare (.... Kanununun 79 ncu maddesine aşağıdaki fıkra 5 nci fıkra olarak eklenmiştir.) şeklinde değiştirilerek ve eklenmesi istenilen fıkra bu madde altına alınmak suretiyle değiştirilmiştir.

Yürürlük maddesi olan 2 nci madde, Genel Kadro Kanununun yürürlük tarihine atıfta bulunularak fiili uygulamada 30 . 11 . 1970 tarihi tesbit edildiğinden, 657 sayılı Kanun içerisinde yapılan bir değişikliği istihdaf eden bu teklifin de yürürlük maddesi 30 . 11 . 1970 olarak değiştirilmiş, yürütme maddesi olan 3 ncu madde, gerek Personel ve gerekse Kadro Kanunu hükümlerini icraya Bakanlar Kurulu yetkili olduğundan, haliyle, bunlara paralel olarak, madde «Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.» şeklinde değiştirilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Rize <i>E. Akçal</i>	Başkan V. İçel <i>C. Okyayuz</i>	Sözcü Ankara <i>M. K. Yılmaz</i>	Kâtip Erzurum <i>R. Danışman</i>
Adıyaman <i>Y. Z. Yılmaz</i>	Ankara <i>H. Balan</i>	Ankara <i>C. Yorulmaz</i>	Balıkesir C.. Bülgehan İmzada bulunamadı
Bolu Söz hakkım mahfuzdur <i>H. İ. Cop</i>	Denizli H. Oral İmzada bulunamadı	Elâzığ <i>Ö. F. Sanaç</i>	Hatay <i>H. Özkan</i>
İzmir <i>M. Akan</i>	İzmir <i>A. N. Erdem</i>	Kars <i>K. Okyay</i>	Kastamonu <i>H. Tosyalı</i>
Malatya <i>H. Gökçe</i>	Manisa <i>H. Okçu</i>	Manisa <i>M. Erten</i>	Maras <i>A. İmamoğlu</i>
Niğde <i>M. N. Çerezci</i>	Samsun <i>İ. Kılıç</i>	Tokat <i>İ. H. Balcı</i> İmzada bulunamadı	Trabzon <i>A. R. Uzuner</i>
	Yozgat <i>İ. Kapısız</i>	Zonguldak <i>K. Nedimoğlu</i>	

RİZE MİLLETVEKİLİ EROL YILMAZ
AKÇALIN TEKLİFİ

34 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanununun 35 nci maddesi ile değiştirilen 14 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında
Kanun

MADDE 1. — 31 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanununun 35 nci maddesiyle değiştirilen 14 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 79. — 78 nci maddede yazılı olanlar kadrolarında bırakılırlar ve (Burslu gidenler hariç) aylıklarını kendi kurumlarından alırlar. Bunların kademe ilerlemesi; emeklilik ve diğer bütün hakları ile yükümlülükleri devam eder. İzin bitiminde yol süresi hariç 15 gün içinde görevlerine dönerler.

Burslu gidenlerin aldıkları burs miktarı, kurumlarınca gönderilenlerin transfer edilen maaş karşılıkları gittikleri ülkelerde öğrencilere verilen tahsisattan az ise aradaki fark Devlet Personel Dairesince hazırlanacak bir yönetmelikte tesbit edilen esaslar dairesinde kurumlarınca kendilerine ödenir.

Sürelerinin bitiminde görevlerine başlamayanlar çekilmiş sayılırlar. Bu suretle çekilmiş sayılanlar aylık ve yol giderleri de dâhil olmak üzere kendilerine kurumlarca yapılmış bulunan bütün masrafları iki kat olarak ödemeye mecburdurlar.

Görevlerine başlayıp da yükümlü buldukları mecburi hizmetini bitirmeden ayrılanlar veya bir ceza sebebi ile memurluktan çıkarılmış olanlar mecburi hizmetlerinin eksik kalan kısmı ile orantılı miktarı iki kat olarak ödemek zorundadırlar.

Milletlerarası genel veya bölgesel, resmî ve hususi kuruluşlar; memleketimiz ile aralarında teknik ve bilimsel yardım ve işbirliği anlaşmaları bulunan veya bu nevi münasebetlerimizin yıllık ve sair özel tertipler aracılığı ile yürütüldüğü devletler; memleketimiz ile bir anlaşmaya bağlı olmaksızın teknik yardım faaliyetleri yıllık programlar veya özel tertipler vasıtasıyla yürütülen devletlere mensup özel teşekküller-

MİLLET MECLİSİ
BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

31 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanununun 35 nci maddesi ile değiştirilen 14 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında
Kanun

MADDE 1. — 31 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanununun 35 nci maddesiyle değiştirilen 14 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesine aşağıdaki fıkra 5 nci fıkra olarak eklenmiştir.

«Milletlerarası genel veya bölgesel, resmî ve hususi kuruluşlar, memleketimiz ile aralarında teknik ve bilimsel yardım ve işbirliği anlaşmaları bulunan veya bu nevi münasebetlerimizin yıllık ve sair özel tertipler aracılığı ile yürütüldüğü devletler; memleketimiz ile bir anlaşmaya bağlı olmaksızın teknik yardım faaliyetleri yıllık programlar veya özel tertipler vasıtasıyla yürütülen Devletlere mensup özel teşekküllerden sağlanan burs, kurs, kısa ve uzun vâdeli eğitim imkânlarından yararlananlar ile; memleketimizden, Türkiye Cumhuriyetini, mensubu bulunduğu genel veya bölgesel, resmî ve hususi kuruluşlar ile münferit devletlere veya bunlara bağlı resmî ve özel kuruluşlara uzmanlık, müşavirlik, öğretim ve eğitim hizmetleri arzı için gönderilen kamu personelinin aylıkları, kademe ilerlemeleri, emeklilik ve diğer bütün hakları ile yükümlülükleri bu maddenin önceki fıkralarındaki hükümlerin kapsamı dışında tutulur.»

(Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal'ın teklifi)

(Millet Meclisi Bütçe ve Plân Komisyonu de-
ğiřtiriři)

den sağlanılan burs, kurs, staj, kısa ve uzun vâdeli eğitim imkânlarından yararlananlar ile; memleketimizden, Türkiye Cumhuriyetini mensubu bulunduğu genel veya bölgesel, resmî ve hususi kuruluşlar ile münferit devletlere veya bunlara bağlı resmî ve özel kuruluşlara uzmanlık, müşavirlik, öğretim ve eğitim hizmetleri arzı için gönderilen kamu personelinin aylıkları, kademe ilerlemeleri, emeklilik ve diğer bütün hakları ile yükümlülükleri bu maddenin önceki fıkralarındaki hükümlerin kapsamı dışında tutulur.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

MADDE 2. — Bu kanun 30 . 11 . 1970 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.